

A Haltermelők Országos Szövetsége és Termék Tanácsa információs és marketing hírlevele

A horgászat társadalmi szerepe

A magyar halászság életében egyre nagyobb szerepet kap a horgászturizmus fejlesztése. Az elmúlt fél évtized során gyakran számoltunk be arról, hogy a horgászturizmussal összefüggően hol, milyen fejlesztések valósultak meg. A magyar halászok sem titkolták, hogy a horgászok több mint 300 ezres tábora az egyik legfontosabb vevőköre a magyar halnak, tenyész halnak. A horgászás öröme akkor teljesül igazán, ha a horgász jó minőségű, s elegendő mennyiségű sporthal tud kifogni. S az sem mindegy, hogy milyen környezetben teszi ezt. Vannak, akik csak a természetes vizeken hajlandók a horgászbótot kézbe venni, s nekik ez jelenti a horgászatot. Vannak azonban olyan sporttársak is, akik a halas gazdaságok által kialakított horgásztavaknál élik ki hobbijukat, s itt már akár családi eseményé is válhat a szabad idő eltöltése. Mindezek tükrében nagy hiányosságot pótolunk akkor, amikor a Magyar Országos Horgász Szövetség ügyvezető elnökét, Szalay Ferencet arról kérdeztük meg, hogy milyennek ítéli a halászok és a horgászok kapcsolatát.

• Elnök úr, a közelmúltban, január végén az Országházban tartották a választmányi ülésüket, amelyen Szili Katalin házelnök is jelen volt...

– ...s azt az ígéretet kaptuk, hogy szeptemberben, októberben parlamenti nyílt napot rendeznek, amelyen a horgászok és a halászok problémáiról lesz szó. Ennek azért is örülünk, mert ezzel nagy lépést tehetünk a horgászok társadalmi presztízsének növelése érdekében.

• A házelnök asszony köszöntő beszédjében úgy fogalmazott, hogy a horgászok egyik legnagyobb érdekvédője Dr. Orosz Sándor, a Haltermelői Igazgatója, országgyűlési képviselő. Való igaz, alig akad olyan fórum, ahol az igazgató ne hozná szóba a halászok és a horgászok problémáit, s ne képviselné az érdekeiket. Ön mégis azt érzékelteti, hogy a két szervezet kapcsolata nem felhőtlen, s vannak feszültségek, amelyekről ez úton is szeretnék szót váltani. Először azonban arra kérem, mutassa be a MOHOSZ-t.

– Induljunk tehát az alapoktól. A horgászat társadalmi jelentősége növekszik, s ahogy Ön is utalt rá, a haltermelő gazdaságok is egyre nagyobb számban foglalkoznak horgászta-

tással. Néhány számadatot is érdemes megemlíteni. Az Európai Unióban 30 millió horgászt tartanak nyilván, ami a lakosság öt százalékát jelenti. Persze, akadnak olyan országok, ahol a népességhez viszonyított arány jóval több, a Skandináv országokban például közelít a 20 százalékhoz. Magyarországon 321 ezer regisztrált horgász van, hozzáteszem, ez a szám mintegy másfél évtizede nagyjából változatlan. Magyarul, a horgászat népszerűsége nő, mert mindazon „csábítások” ellenére, ami ma éri az embereket, a fiatalokat – a televíziótól a komputerig – a horgászok száma, a horgászat iránti érdeklődés nem csökken. A horgászatnak többféle jelentőségét is kiemelhetjük: rekreációs, gazdasági, környezetvédelmi, kulturális, oktatási, turisztikai jelentőségét, s nem hiszem, hogy volna még egy olyan hobbi, amely ekkora tábor képviselne. A MOHOSZ az ország legnagyobb civil szervezete. A magyar horgászok egyébként évente 200–250 millió eurót költenek el, ami 50–60 milliárd forint. Ez elég jelentős hozzájárulás a GDP-hez. Ahol valamilyen horgászvíz található, ott a horgászok nagy számban megjelennek, fejlődik az infrastruktúra, az egész település, szemmel látható az a fejlő-

Tartalom:

Források és támogatások	3
Látogatás a cseh haltermelők szövetségénél	4
Hogyan képzeljük el az OMÉK halászati bemutatóját?	6
Workshop Agárdon	7
Szálkamentesen	7
Változások az Európai Unió halegészségügyi szabályozásában	8

dés, amit a horgászat vált ki. Gondoljunk csak például Poroszlóra, ahol 20 évvel ezelőtt talán egy ABC-be mehetett be a turista. Ma viszont meg lehet nézni, milyen panziók, horgászlehetőségek várják az odalátogatókat. És vég nélkül sorolhatnám az ilyen jellegű példákat is. A kulturális, oktatási jelentőségét abban látom, hogy az ifjúságot a természet szeretetére tanítja. Turisztikai szempontból pedig megint csak nagy jelentősége van a horgászatnak, s nem csak az országon belül fejlődik a horgászturizmus, hanem most már átjárhatóvá váltak az országhatárok is. Egyre több magyar utazik külföldre horgászni. Ezért is mondjuk azt, hogy a természetes vizeken – s ezzel bizonyára egy kicsit magamra haragítom a halászokat – a halászati tevékenységet meg kell szüntetni, de legalább is nagyon erősen kellene korlátozni. Ez a tendencia tőlünk nyugatabbra Európában mindenütt érvényesül, de említhetném északi szomszédunkat is, ahol a természetes vizeken rendkívül korlátozott a halászati tevékenység. Mi azon az állásponton vagyunk, hogy a természetes vizeken az állomány-szabályozó, fel-

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

A horgászat társadalmi szerepe

(Folytatás az 1. oldalról)

mérő halászaton kívül más halászatra nincs szükség, mert ezeket a vizeket a horgászat, a horgászturizmus céljaira kellene használni. Ez sajnos azzal jár, hogy a természetes vízi halászat megszűnik, s mint tapasztaljuk, mára már erősen visszaszorulóban van ez a fajta halászati tevékenység. Talán emlékszik a tisztai ciánszennyezés kapcsán, hogy a kárenyhítés-kor alig volt kimutatható jövedelmük a halászoknak.

• **Ebbe talán nem érdemes belemennünk, mert a halászok többsége őstermelő...**

– Ez igaz, és csak azt szeretném mondani, hogy a természetes vízi halászatra szükség van az állomány szabályozása és szelekciója miatt. De a lakossági ellátásra ez már nem alkalmas.

• **Ha jól tudom, a haltermelés struktúrájában a természetes vizekből származó halmenyiség elenyésző, s a tógazdaságból kerül ki a meghatározó mennyiség. Vagyis az az európai tendencia, amelyről Ön is beszél, Magyarországon már létező valóság.**

– Egyetérték Önnel, de azt szeretnénk, ha ez a folyamat felgyorsulna.

• **Akkor szóljunk nyíltan és őszintén a problémákról. Ön milyennek ítéli meg a két tábor kapcsolatát?**

– A halászat és a horgászat a halfogas két különböző formája. Az egyik ősi mesterség és profitorientált tevékenység, míg a horgászat – amely szintén ősi – a szabad idő eltöltésére, a rekreációra hivatott. A kifogott hal szempontjából is nagy a különbség, mert a halász nem maga fogyasztja el, hanem értékesíti az általa megtermelt vagy kifogott halat, míg a horgász maximum a saját és családja körében fogyasztja el. Mindez persze befolyásolja a két tábor szemléletét, felfogását, és gyakran évszázados súrlódásokat sem tudunk „felszámolni”. A két szövetség kapcsolatában mindezt ma már nem érzem. Az az igazság, hogy a természetes vizek kapcsán csökkennek a súrlódási felületek, másrészt a két szervezet – MOHOSZ és Haltermosz – tudatosan törekszik a jó együttműködés kialakítására.

• **Mi ennek az oka?**

– Rendkívül sok kapcsolódási pont van a két szervezet között. Ön is hangsúlyozta, hogy a halászoknak, haltermelőeknek a hazai horgászat jelenti a legnagyobb piacot. E mellett a haltermelő cégek profitjában mára már a horgásztatás komoly bevételi forrás, de mondhatom azt is, hogy a haltermelés is közös feladat. Erre jó példákat is említhetünk, például a MOHOSZ bejegyzett pontyfajtaját, a tisztai nyurga pontyot, amelynek szaporítását a Fish Coop is gondozza. Az ilyen jellegű együttműködés tehát már régi keletű. Közös pont a horgászok olyan kiszolgálása, ami a horgászat népszerűsítését teszi lehetővé, hiszen ez mindkét szervezet érdeke.

• **Miként a halfogyasztás növelése is, hiszen a hal egészséges táplálék, s ha jól számolom, a horgászat révén 1–1,2 millió ember fogyaszt több halat az országos átlagnál...**

– Megmondom őszintén, mi nem foglalkozunk a halfogyasztás növelésének kérdésével, mi a hal megfogására, a horgászatra helyezük a hangsúlyt.

• **Pedig ez sem mellékes ága a két ágazatnak.**

– Kétségtelenül igaza van, bár a horgászok döntő többsége, mint már szó volt róla, saját maga és családja fogyasztja el a zsákmányt. Am az is tény, hogy egyre jobban terjed a „catch and release”, vagyis a „fogd meg és tedd vissza”, ami a fogyasztás növelését nem segíti elő. A Skandináv országokban ez a horgászati forma már-már természetes, de említhetem Angliát is, ahol ezt a formát kitárlták. Nos, de visszatérve a két szervezet „közös” dolgaira, a halórzás problémáját mindenképpen meg kell említenem. Ez nagyon fontos dolog, bár meggyőződésem, hogy a halorzás bűnözési kategória. Nem is a halász, vagy a horgász szervezeteknek kell fellépni ellene, hanem a hatóságoknak, a rendőrségnek, a bűnüldözésnek, a közigazgatási hatóságoknak. De sok még ezen a területen a tennivaló, s csak akkor érhetünk el eredményt, ha mi horgászok, és Önök halászok összefognak.

• **De talán a jelenlegi törvényt is változtatni szükséges, mert szigorúbban kellene büntetni a hallopást.**

– A kérdés lényegére mutatott rá. Az orvhalászok, a vízi bűnözők számnövekedésének egyik fő oka éppen az, hogy Magyarországon nincs megfelelő mértékű szabályozás, büntetés ezzel a bűnözéssel szemben. Még az elkövető eszközt sem lehet véglegesen elkobozni, s a büntetés mértékét is jelentősen meg kellene növelni. A környezetvédelem területén szintén sok a közös tennivaló, hiszen a környezetvédelem jelentősége éppen az uniós tagságunknak köszönhetően is növekszik. Fontosnak tartjuk az európai vízkelet irányelv érvényesülését, és a Natura 2000 programot, amely már nem egyértelműen a horgászati szempontok érvényesülését segíti, hiszen szembe kell néznünk azzal, hogy bizonyos területeken csökkennek a horgászati lehetőségek. S itt említem meg, hogy a kormoránok és más védett állatok, halfalók ellen is közösen kell fellépünk. A védett állatok elleni védekezés nagy probléma idehaza, de Európa-szerte is. Közös fellépést igényel a halfauna gondozása is. Élő, létező probléma az amur telepítése az élő vizekbe, amely a jelenlegi törvények szerint tilos. Pedig az egyik legnépszerűbb horgászhal, mert sportos, nehéz megfogni. Mi szeretnénk, ha legalább zárt vizeinkben telepíthetnénk az amurt, s ebben a Haltermosz is partnerünk. Újabb közös terület az invazív fajok elleni (például

a törpeharcsa, ezüstkárász stb.) küzdelem, amely nagyon nagy kihívás. És még nem érttem a felsorolás végére, hiszen megannyi terület van az együttműködésnek. Azt mondhatom, hogy a két szervezet közötti kapcsolat fejlődik, bár viták továbbra is vannak, lesznek.

• **Milyen konkrétumokat tudna említeni a vitákkal kapcsolatban? Például a horgászjegy árának az elosztását?**

– Amit Ön említ, az három szervezet – MOHOSZ, Haltermosz és a Balatoni Halászati Rt. – vitája az országos horgász területi engedélyekből származó bevételek elosztásáról. Mindhárom szervezet vízterületet visz be ebbe a „társulásba”, mégpedig olyan vízről is szó van, mint a Balaton, amely akár a Pó folyó, vagy a Duna-delta horgász – népszerűségi szintjére is fejleszthető. A Balaton horgász turisztikai központ lehet, s ennek kellene a szempontokat alárendelni. Nos, az országos horgász területi engedélyek bevételeinek elosztásán vitatkozunk, de a többi felvetésben egyetértünk. Egyelőre azonban nyugvópontra jutottunk ebben a kérdésben is.

• **Ön is említette, hogy a két szervezet együttműködését szorosabbá kellene tenni. A Halászati Lapokban szívesen helyt adunk a horgászokat és a halászokat érintő közös kérdések megvitatásának.**

– Köszönöm a lehetőséget, s élni fogunk vele. Nekünk az a törekvésünk, hogy minden eszközzel népszerűsítsük a horgászatot. Ez azért is fontos, mert a közeljövőben, várhatóan egyre több veszély fenyegeti a horgászati lehetőségeket, elsősorban a nem ésszerű környezetvédelem oldaláról.

• **Élnök úr, van-e jövője a halas gazdaságok által képviselt horgászturizmusnak?**

– A kérdést ketté kellene választani. Egyrészt jó dolog, hogy a horgászati lehetőségek bővülnek a haltermelő cégeknél. Másrészt viszont nem hiszem, hogy a bérhorgásztatás a jövő. Azért nem, mert a hobbi lényegét, a horgászás varázsát nem tudják ezeken a horgásztavakon biztosítani. Van azonban ilyen igény, ami annak tulajdonítható, hogy a horgász ideje egyre csökken.

• **Végezetül: hogyan készülnek az októberi nyílt napra?**

– Két dolgot említenék. Nekünk, mint országos szövetségnek az a célunk, hogy a horgászat társadalmi megbecsültségét, elfogadottságát növeljük. Ezen az úton volt nagy lépés, hogy a házelnök Szili Katalin a MOHOSZ-ba látogatott, s ennek folyamánaként hívta a Parlamentbe a választmány ülését. Az őszi nyílt napon a beszélgetés során említett problémákat kívánjuk megvitatni. A másik: az idén hatvan éves a MOHOSZ. Együttal szakmai szervezet is a szövetség, hiszen mind az, ami horgászattal, horgászati halgazdálkodással összefügg, azt is itt tárgyaljuk meg. Horgász szakmai, tudományos központtá is kell válnia a szövetségnek, itt még sok a tennivaló, de kulturális, ismeretterjesztő feladataink is vannak.

Hajtun György

Források és támogatások

Nyílnak-e, avagy nem nyílnak-e meg a magyar halászság előtt az uniós és a nemzeti támogatási források? – kérdeztük Dr. Orosz Sándort, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa igazgatóját. A szövetség érdekképviselői tevékenységének köszönhetően, illetve annak eredményeként szerencsére idén is a támogatások között szerepel a haltenyésztés támogatása is, amely szinte az utolsó pillanatban került a pályázati kiírások közé.

Az érdekképviselői munkának a tagság oldaláról tekintve talán a leglényegesebb pontja az év mint év megszerezhető támogatások „kiharcolása”. Az ugyanis csak remény, hogy stabilizálódnak a támogatási konstrukciók. Ez azért is érdekes, mert a magyar halászság történetében az elmúlt évtizedekben minden évben meg kellett küzdeni a támogatások kiírásáért. Az EU-hoz való csatlakozás viszont azt vetítette előre, hogy kiszámíthatóbb lesz a jövő, ám 2004-ben, sőt az idei év indítása is inkább a csalódás, mintsem a remény érzését erősítette a halászati ágazatban, mondta az igazgató.

Az EU csatlakozás után a magyar halászok, de az egész agrárágazat két forrásból remélhet támogatást: a nemzeti költségvetésből és az uniós társfinanszírozású forrásokból. Ezen túlmenően a támogatási formákat kétféle csoportba sorolhatjuk. Az egyik: kizárólag a nemzeti költségvetésből származókra, illetve a változó arányú nemzeti és uniós támogatási forrásokra. Vannak olyan támogatások is – ezek a halászokat nem érintik – amelyek kizárólag az uniós büdzséből táplálkoznak.

A nemzeti támogatások – ezeket Brüsszelben notifikáltatni kellett – között két, a halászatot közvetlenül érintő támogatási forma létezik. Az egyik a halgazdálkodási alap, amely a halászati, horgászati befizetésekből áll össze, s mintegy 250–300 millió forintot oszthatnak el pályázati úton. Ezt a pályázatot meghirdették. Valójában azonban ez nem támogatás, hiszen a halászok és a horgászok által befizetett összegek újraelosztását jelenti, mivel a költségvetés nem tesz hozzá egy fillért sem. A másik – s ebben az érdekképviselőnek kezdeményező szerepe volt – a tenyésztés támogatás. Ennek keretében 80 millió forint lehívására van mód,

mégpedig úgy, hogy a meghirdetett 80 Ft/kg keret az idén nem léphető túl.

A nemzeti notifikált támogatások között szerepel az ágazati közösségi marketing programok támogatása. Az elmúlt években sikerrel pályázott a szövetség az AMC Kht-nál, ám az idén – lévén hogy a 74. OMEK-ot rendezik augusztus végén, szeptember elején – ezekre az ágazati programokra nincs

pénz. Az FVM minden lehetséges forrással az OMEK sikeres megrendezését kívánja támogatni.

Az úgynevezett társfinanszírozású támogatásokból szintén kettő létezik: az egyik az AVOP-ban található, s itt jelennek meg az Európai Közöségi Halászati Politika elemei is. A tavaly meghirdetett pályázati lehetőségekkel hét halászati vállalkozás élt, ám ezek elbírálása csak májusban történik meg. A szövetség – miután tagja a monitoring bizottságnak – lépéseket tett annak érdekében, hogy hamarabb történjen meg az elbírálás, ám csak rész sikereket értünk el. A kevés pályázat oka egy másik támogatási forma iránti érdeklődés, de az idén is lehet további pályázatokat készíteni. Érdemes erre odafigyelni, hangsúlyozta az igazgató, mert ez az állandó támogatási forma, amely 2007–2013 közötti időszakban is várhatóan tovább él. Az igazgató abban bíz, hogy az agrár-környezetgazdálkodási támogatások kifizetése után a halászok pályázati kedve is megnövekszik. Ez ugyanis nem olcsó pénz, sok adminisztrációval és előfinanszírozással járó kötelezettséggel járó pályázati forma. Az AVOP-nál nyílik lehetőség a közösségi marketing program támogatására is.

A szövetség az idén az AVOP-ból kíván pályázati úton támogatásokhoz jutni. A másik társfinanszírozási lehetőség – s alighanem nincs halász, aki erről ne tudna – a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodási jogcíme között szereplő vizes élőhelyek támogatása. Az

elnökség álláspontja az, hogy – a jelen pillanatban kudarcként említhető program keretében még senki nem kapott támogatást – nem baj, hogy ebbe az irányba mentünk el, s fontos, hogy aki ebben részt vesz, az hajtsa végre a vállalatát. E támogatási forma elődjénél a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programban 16 ezer hektár halastóval vett részt a szakma. A tavaly meghirdetett vizes

élőhelyi támogatásba 19 ezer hektárnyi halastó és csaknem 9 ezer hektárnyi nádgazdálkodási támogatási kérelmet nyújtottak be. A halászok tehát tudatosan, a pályázati kiírásnak megfelelően kapcsolódottak ehhez a gazdálkodási formához. Erre a pénzre – hektáronként 52 ezer forint támogatásról van szó – a halászok nagyon is számítottak, számítanak, s remény van arra, hogy júniusban már a helyszíni ellenőrzésekre is sor kerül. Ha ez megtörténik, akkor a kifizetésekre is sor kerülhet. A baj a programmal egyébként az, hogy a halászok komolyan

vették, míg az FVM nem. Igazolja ezt az is, hogy az erre szánt keret megkurvításán dolgozik a tárca. A szövetség – a többi érdekképviselői szervezettel közösen – sikeresen akadályozta meg, hogy az átcsoportosítás jelentős mértékű legyen, így van remény, hogy a halászok „területi alapú” támogatása – amely összességében 1-1,2 milliárd forint – nem vész el. A szövetség ebben

az esetben is azt kéri a programban részt vevőktől, hogy a vállalásaikat hajtsák végre. Már csak azért is, mert szigorú ellenőrzésekre kell számítani a kifizetéseket megelőzően, mondta végezetül Orosz Sándor.

H. Gy.

FELHÍVÁS!

Óriásharcsa kerestetik

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa pályázatot hirdet a 2005. évi Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon (OMEK) bemutatandó 30 kg feletti harcsa megfogására. A kifogott harcsát élve kell a kiállítás halbemutató területére szállítani 2005. augusztus 26-án 12 óráig. A nyertes, aki a legnagyobb harcsát fogja, 50 000 Ft jutalomban részesül.

A pályázók a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa alábbi címén jelentkezhetnek:

1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b.
Tel.: 355-7019, Fax: 214-2643

Kutasy Gabriella ügyintézőnél.

Látogatás a cseh haltermelők szövetségénél

Az Európai Unió bővítése új helyzetet teremtett a haltermelés és halértékesítés területén is és megváltoztatta az új tagországok közötti hagyományos halászati kapcsolatokat is. A határok megszűnését követően szabadon áramlanak a különböző haltételek egymás országaiba (így a cseh ponty Magyarországra), aminek következményei ismertek, ugyanakkor egyre több az olyan halgazdálkodást nehezítő tényező, amelyek kivédése, illetve mérséklése közös fellépést igényel.

A fentiek figyelembe vételével került sor a magyar és a cseh haltermelők szövetsége vezető munkatársainak történelmi jelentőségűnek mondható találkozására. A megbeszélésnek az volt az elsődleges célja, hogy az európai pontytenyésztésben és tógazdálkodásban meghatározó jelentőségű két ország haltermelői szövetségének vezetői jobban megismerjék egymás tevékenységét, a gazdálkodást nehezítő körülményeket, a fejlesztési elképzeléseket, felmérjék a konfliktusok csökkentésének és az együttműködés aktívabbá tételének lehetőségeit. A találkozás gondolatát a magyar fél vetette fel, de a cseh szövetség vezetői nagyon pozitívan fogadták a felvetést és teljes mértékben egyetértettek a párbeszéd fontosságával.

A megbeszélés április 11-én, Ceske Budejovicében került sor, amelyen cseh részről a Cseh Haltermelők Szövetségének ügyvezető igazgatója *Vaclav Silhavy*, és tanácsadója *Rudolf Berka*, magyar részről *Lévai Ferenc* és *Váradai László* a HOSz elnökhelyettesei vettek részt.

Akvakultúra a Csehországban

A cseh akvakultúrában meghatározó a tógazdasági pontytermelés. Az elmúlt évben 19 400 tonna piaci méretű halat termeltek, amelyből 17 000 tonna ponty volt. A tógazdaságok kisebb mennyiségű növényevőt (850 t) is termeltek, míg az egyéb fajok termelésének volumene szinte elhanyagolható. Csehországban alapvetően az extenzív haltermelés a jellemző. A hektáronkénti nettó halhozam 450 kg. A pisztrángfélék termelése kb. 700 tonna, amely azonban a fogyasztó igényeknek alig több, mint felét elégíti ki, így jelentős az import. A nem hagyományos fajok termelése (pl. afrikai harcsa és tilápia) mindössze 12 tonnát tett ki az elmúlt évben. Csehországban gyakorlatilag nincsenek intenzív haltermelő telepek.

A hazai piacokon mintegy 8200 tonna halat értékesítenek, amelynek 87%-a ponty. A halexport volumene kb. 10 000 tonna volt az elmúlt évben, amely elsősorban élőhal (9600 t) volt, és nagy részét (8300 t) a ponty tette ki. Az előállított halmak mintegy 8–11%-át dolgozzák fel, bár a feldolgozó kapacitás ennek többszörösét tenné lehetővé. Sajátságos helyzet Csehországban az, hogy a megtermelt ponty kb. 70%-a karácsonykor kerül piacra. A cseh szövetség vezetői sze-

rint a kereslet és kínálat kiegyenlítetttsége jellemző a haltermelésre és fogyasztásra. Figyelembe kell azonban venni azt is, hogy a mintegy 300 000 horgász évente kb. 5000 tonna ponty fogással járul hozzá a halfogyasztáshoz.

A Cseh Haltermelők Szövetsége egyaránt magába foglal pontyos és pisztrángos gazdaságokat. A szövetségnek 60 tagja van és jelenleg három jelentkező vár felvételre. Jellemző ugyanakkor a néhány nagygazdaság (különösen Trebon) domináns szerepe, ami a döntéshozatalokban is megmutatkozik. A szövetség taggazdaságai összesen 36 000 hektáron gazdálkodnak, ami a teljes terület (kb. 40 000 ha) mintegy 90%-a. A szövetség részt vesz a halászatot érintő törvények, rendelkezések kidolgozásának előkészítésében. Éves jelentést készít a minisztérium számára és két havonta ad ki rövidebb tájékoztatót (köztük piaci információkkal) a taggazdaságok számára. A szövetség honlapján (www.rybarsvi.cz) hasznos információk találhatók a taggazdaságokról.

A cseh halkereskedelemben meghatározó az export, ami élő ponty esetén a teljes megtermelt mennyiség közel 50%-a (8300 tonna). Az élő pontyot Németországba, Szlovákiába, Szerbiába, Ausztriába, Franciaországba, Olaszországba, Magyarországra és Lengyelországba szállítják. A szövetség kimutatása szerint az elmúlt évi magyarországi élőhal export 406 tonna volt. A legnagyobb élő hal exportot (évi kb. 5000 tonnát) a treboni holding bonyolítja.

Halkereskedelem, export, import

A halexport évek óta csökkenő tendenciát mutat és a exportról visszamaradt tételeket nehezen veszi fel a hazai piac. Ez árcsökkenéshez vezet. Az árak további csökkenését eredményezi a gazdálkodók közötti koordinálatlan piaci magatartás. A szövetség limitárát nem határoz meg és nincs ráhatása a taggazdaságok halkereskedelmére. Termelői és értékesítési szövetkezetek a próbálkozások ellenére nem jöttek létre. A halárak csökkenését tovább erősíti a kisméretű gazdaságok piaci magatartása, akik kénytelenek „megszabadulni” a halkészletektől akár alacsony áron is, miután nem rendelkeznek haltárolókkal és teleltetőkkel. Az alacsony

halárak és a költségek emelkedése a jövődelmezőség fokozatos csökkenését eredményezi.

A szövetségnek pontos kimutatása van az export és import alakulásáról, miután a vámhatóságtól (amely felé bejelentési kötelezettség van) rendszeresen (háromhavonta) megkapja az export-import adatokat. A Németországtól átvett módszer szerint az importra vonatkozó információ a termék fajtáját, mennyiséget és származási helyét tartalmazza. A statisztikai adatrögzítés az országhatáron történik. A gazdálkodók saját termelésük védelmében törekszenek az olyan behozatok megakadályozására, mint például fagyasztott pisztráng Kínából vagy Törökországból történő importja. A statisztikai adatokból az is látható volt, hogy kisebb pontytételt Magyarországról is importáltak az elmúlt évben, bár az is lehet, hogy az csak átmenő tétel volt, mert a határ vámellenőrzés csak a bevitel tényét rögzítette.

Környezetvédelem, vízellátás

A szövetségnek gazdaságsoros kimutatása van a belföldi halértékesítésekről is. Az adatokat nemcsak a taggazdaságok, de azok is szolgáltatják, akik nem tagjai a szövetségnek. Bár a szövetségnek nincs szankcionálási hatásköre, a gazdaságok mégis szolgáltatják az adatokat. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a „regisztrációs számot”, ami a gazdaságok működéséhez szükséges, a szövetség kereszttől kapja meg minden gazdálkodótól.

Csehországban a halastavak többsége természetvédelmi területen található, ami konfliktusokat hoz magával. A NATURA 2000 program várható hatásai még bizonytalanok, azonban a 41 új madárvédelmi terület kijelölése várhatóan tovább nehezíti a tógazdálkodás helyzetét. A tógazdaságok számára különösen a kormoránok és a vidrák okozta kár a jelentős. Német módszer alapján számítják a kormorán és vidra okozta károk mértékét, és némi kompenzációt is kapnak, ami átlagosan kb. 1500 korona hektáronként (1 korona kb. 8 Ft). A kárigényeket a regionális környezetvédelmi felügyelőség bírálja el. A kártétel felmérésének módszere régióként változik, de törekednek az egységesítésre. A szövetség megítélése szerint a kompenzáció a tényleges kár kb. 10%-át fedezi. Az elmúlt évben a Vodnany régióban gazdálkodó 40 halgazdaság közül 23 kért és kapott kompenzációt a kormorán- és vidra okozta károkért. Nagyobb gazdaságokban egy fő csak a vadon élő állatok okozta károk felmérésével és kompenzálásával foglalkozik. Megjegyzendő, hogy természetes vizeken gazdálkodók, illetve horgász egyesületek nem kapnak kártérítést, holott a felmérések szerint a kárté-

tel e vízterületeken 2–4 szerese a tógazdaságinak. Nem közvetlenül környezetvédelmi gond ugyan, de a cseh haltermelők is félnek a KOI vírus megjelenésétől. Nemrégiben workshopot szerveztek e témakörben, ahol a szokatlanul magas érdeklődés is jelezte a téma aktualitását. Sajnos a workshopon a meghívott díszhalasok egyike sem vett részt. Az Állategészségügyi Intézet vizsgálja a ponty állományokat, de egyelőre nem talált vírus fertőzést.

A cseh tógazdaságok a víz használatáért nem fizetnek. A halászat törvény kidolgozása során felmerült ugyan a vízdíj fizetés gondolata, de a tógazdasági lobby munkájának eredményeként mégsem került bevezetésre a vízdíj fizetés. A tógazdaságok nem fizetnek környezetterhelési díjat és az elfolyó víz minőségének ellenőrzése sem szigorú.

Támogatások

Az akvakultúra szektor fejlesztésére az elmúlt évre előirányzott 70 millió koronás EU támogatásnak (cseh HOPE-nak) csak kevesebb, mint 30%-át használták fel és kétséges, hogy a 2005–2006 évekre előirányzott további 280 millió koronát maradéktalanul fel tudják-e használni 2006 végéig. A szövetség úgy látja, hogy a támogatás olyan célokra fordítható, amelyek nem igazán szolgálják a termelők érdekeit. Kiemelt cél a halfeldolgozás fejlesztése, amely nem látszik indokoltnak, hiszen jelentős kihasználatlan kapacitások vannak. A másik cél a nem tavi haltermelő létesítmények fejlesztése, holott éppen a halastavak rekonstrukciójára kellene a pénz. Többségükben a XV. és XVI. században épült halastavak nagy része feliszapolódott az elmúlt évtizedekben és azokban egyre kevésbé folytatható hatékony és gazdaságos haltermelés. Az EU-s támogatások között legkisebb a piaci ösztönzést, a promóciót szolgáló keret, pedig ilyen célokra több pénz kellene. A cseh szövetség írásos véleményét készített és küldött el Brüsszelbe,

kérve az egyes jogcímek közötti átcsoportosítás lehetőségét, de erre kevés esély látszik. A cseh és a magyar szövetség együtt léphetne fel annak érdekében, hogy az EU-s támogatások jogcímei és keretei jobban megfeleljenek a termelők igényeinek.

Csehországban állami támogatást is kapnak a tógazdaságok tavak felújítására, génbankok fenntartására és agrár környezetvédelmi program végrehajtására. Az elmúlt évek árvizei hatalmas károkat okoztak úgy a tógazdaságok létesítményeiben, mint a halállományokban. Az árvízkarok helyreállítására 2004-től jelentős összegek (évi 500 millió korona) állnak rendelkezésre. Ezeknek a támogatásoknak az igénybe vétele átlagosan 40% önerőt feltételez. Az állam egyelőre támogatja a különböző állatfajok, közöttük a hal génbankjainak fenntartását, bár várható e támogatásnak a megszűnése. Az agrár környezetvédelmi program halastavakra vonatkozó irányelveit tekintve a német módszert vették át. A Környezetvédelmi Minisztérium által kezelt program keretében adott támogatás átlagos mértéke kb. 10 000 korona/ha.

A Vodnany-ban működő Halászati Középiskola és Vízgazdálkodási és Ökológiai Főiskola nyugodtan mondható, hogy az európai halászati képzés egyik gyöngyszeme. A hírnév és a színvonal nem kis mértékben az iskola lelkes és magyarul jól beszélő igazgatójának *Miroslav Mertennek* az érdeme. Az iskola igen népszerű Csehországban, amit az is jelez, hogy tavaly háromszoros volt a túljelentkezés. Az 1920-ban alapított tanintézmény fennállása óta 2600 szakképzett embert adott a cseh halászatnak. Jelenleg mintegy 230 fő tanul az iskolában. A négy éves halászati középfokú képzésben kb. 120 fő, a három éves felsőfokú képzésben kb. 90 fő, levelező képzésben kb. 20 fő vesz részt. Az iskolához tartozik egy húsz kis tóból és pisztráng keltetőből álló 3 hektáros tangazdaság, ami méltó a mintagazdaság névre. A hallgatók programjában szerepelnek külföldi szakmai tanulmányutak is.

Meghívásunkra terveznek egy magyarországi tanulmányutat 2006-ban az Aranypony Rt.-be, illetve a HAKI-ba.

Az akvakultúra kilátásai Csehországban

A szövetség vezetői igen borúlátóak a jövőre vonatkozóan. Bár a halászat megítélése jó és sokan részt vesznek a hagyományos őszi látvány halászatokon és halünnepeken, a hal iránti érdeklődés nem mutatkozik meg a halfogyasztás növekedésében. A szövetség vezetői eredménytelennek ítélik meg a pontyfogyasztás növelését célzó intézkedéseket, bár megállapítják azt is, hogy a marketing munka nélkül valószínű, hogy a pontyfogyasztás nem maradt volna a korábbi évek szintjén. A cseh haltermelés nehéz helyzetének egyik oka a gazdálkodók új iránti érzéketlensége. A haltermelésnek más ágazatokhoz viszonyítva még ma is viszonylag jó a jövedelmezősége és a gazdálkodók egyszerűen nem tudják elképzelni, hogy tönkre is mehetnek. Az elmúlt húsz évben nem volt rá példa, hogy egy halgazdaság anyagilag ellehetetlenüljön. A magyar szövetség vezetői által vázolt lehetőségekkel kapcsolatban, mint például a horgászati, vagy turisztikai szolgáltatások, illetve biohaltermelés, maguk a szövetség vezetői is szkeptikusak. Egyelőre még bíznak a pontyfogyasztás növekedésében és további marketing munkával igyekeznek a fogyasztókra hatni, bár ezt nehezíti az a náluk is jellemző körülmény, hogy egyre jelentősebb a szupermarketek szerepe és egyre több a jó minőségű viszonylag alacsony árú haltermék a piacon. Közös célunk azonban a ponty, illetve a tógazdálkodás európai értékeinek megőrzése és elismertetése. A cseh szövetség vezetői támogatják azt a magyar javaslatot, hogy a tervezett Európai Akvakultúra Nap a halasok védőszenájához kötődő napon Szent Péter napján kerüljön megrendezésre Európa szerte minden évben.

Lévai Ferenc – dr. Váradi László

Az áfa-költségek elszámolásáról

Az Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottsága április 19-én, kedden délelőtt ülésezett Brüsszelben. Az ülés egyik témája az Európai Regionális Fejlesztési Alap reformja volt. A napirendi ponthoz *Harangozó Gábor* szocialista képviselő írt jelentést, melyet a bizottság abszolút többséggel elfogadott.

A jelentés szorgalmazza az alapok közötti átjárhatóság biztosítását ahhoz, hogy komplex fejlesztési programokat valósíthassanak meg az újonnan felvett tagállamok. A dokumentum hangsúlyozza, hogy meg kell találni az összhangot a regionális fejlesztési törekvések és a vidékfejlesztés között.

A magyar képviselő konszenzussal elfogadott jelentésében specifikus megoldásokat javasol a kiesző vidéki térségek integrálására az Unió gazdasági vérkeringésébe, ugyanakkor nem feledkezik meg a sajátos tájlel és kulturális arculat megőrzéséről. Fokozott gazdasági tevékenység beindításával segíteni kell a vidéki közösségek önfenn tartó képességét, meg kell védeni őket az elvándorlástól és a hosszú távú munkanélküliségtől. Be kell vezetni a térségekbe a magas szintű informatikai szolgáltatásokat, melyek többek között elősegíthetik a távmunka elterjedését, egyszerűsíthetik és modernizálhatják a közigazgatást. Javítani kell a városok kívüli tömegközlekedést, a

TEN-hálózaton (Transz-európai Hálózat) kívüli útpítést és felújítást. A vidék gazdasági lehetőségeinek szélesítésében fontos szerepet játszhat a biomassza, bioenergia előállítása, valamint a vidéki területekhez kapcsolódó tömegközlekedés fejlesztése is. Ennek érdekében a képviselő kezdeményezte, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásai ezekre a területekre is terjedjenek ki. Ezáltal elérhető, hogy a turizmus, mint alternatív munkalehetőség ne csak rosszul fizetett foglalkoztatás legyen az alacsony jövedelmet biztosító mezőgazdasági szezonmunka helyett.

Kulcskérdésként vetette fel a magyar képviselő az ÁFA visszaigénylésének jogszerűségét, ami létfontosságú a magyar pályázók számára. Ezt a javaslatát a bizottság konszenzussal elfogadta.

Földeák Iván

Hogyan képzeljük el az OMÉK halászati bemutatóját?

Budapesten, a Hungexpo területén, 2005. augusztus 27. és szeptember 4. között 74. alkalommal kerül megrendezésre a nagyszabású Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás (OMÉK). A korábbi évekhez hasonlóan, a kiállítás elmaradhatatlan része az élőállat bemutató, melynek különleges színfoltja lesz a halászati ágazat bemutatkozása.

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa az elmúlt időszakban több alkalommal egyeztetett a Magyar Állattenyésztők Szövetsége és az FVM Agrármarketing Centrum Kht. OMÉK ügyekért felelős illetékeseivel. E megbeszélések alapján az az elképzelés született, hogy a Magyar Állattenyésztők Szövetsége által összefogott faji szövetségek, így a halások is az „A” pavilon melletti szabad területen fognak elhelyezkedni.

Az FVM AMC Kht. több alkalommal hangsúlyozta, hogy az élőállat kiállítás technológiai és műszaki elemeit a rendelkezésére álló keretből finanszírozza, a többi felmerülő költség (show-bemutatók, gasztronómiai bemutatók stb.) fedezéséhez szükséges pénzt azonban a faji szövetségeknek maguknak kell előteremteniük.

Az FVM AMC Kht. a fent említett feladatok elvégzésére közbeszerzési pályázatot írt ki. Az eljárás lefolytatása után a nyertes kivitelezők megvalósították azokat az elképzeléseket, melyek a Magyar Állattenyésztők Szövetségének forgatókönyvében állatfajonként kerültek leírásra.

A halászati kiállítás célja: A hazai elismert pontyfajták és egyéb Magyarországon tenyésztett halfajok bemutatása a halfogyasztás növelését célzó közösségi marketingkommunikációs program elemeinek hangsúlyos megjelenésével.

A marketing bizottság előzetesen megbeszélte a halászati kiállításra vonatkozó elképzeléseket, ezek alapján mintegy 400 m² területen a 2000. évi bemutatóhoz hasonlóan 17 db 700 l-es akváriummal, 9 db 400 l-es akváriummal, 1 db 2,4 m³-es medencével és egy kisebb (halsimogató gyerekeknek) medencével tervezzük a megjelenést. Szeretnénk a hazai tógazdaságban és természetes vizekben előforduló halfajok jelentős részét bemutatni a nagyközönségnek, ugyanakkor kiemelten kezeljük a hazai elismert és nemzeti közkinccsé nyilvánított pontyfajták bemutatását. Már 2000-ben is nagy sikere volt a nagy medencében úszkáló óriásharcsának, melynek kiállítása továbbra is terveink között szerepel, s mellyel kapcsolatosan folya-

matosan közzé tesszük felhívásunkat a Halászati Lapokban!

A kiállítás teljességéhez természetesen hozzátartoznak a szöveges feliratok és a látványelemek, ezért az információs táblák megjelenítése, a látványos vizes élőhelyek kialakítása nélkülözhetetlen.

Külön említést érdemel az az elképzelés, mely szerint a marketingkommunikációs program üzenetét „Egyen halat, finom falat!” gasztronómiai bemutató és kóstoltatás keretében kell a közönség felé közvetíteni.

A bemutató és kóstoltatás terveink szerint egy kitelepülő vendéglátó közreműködésével valósulna meg. Ezen akció folytán, ha valaki esetleg kedvet kapna pl. egy jó halászlére, nem kellene messzire mennie, a helyszínen is megvásárolhatja azt.

Nem feledkeztünk el azonban hazai feldolgozóink termékeiről sem. Erre a célra hűtővitrineket, hűtőpultokat állítunk be a standra, az információkat megjelenítő táblák, szóróanyagok kíséretében.

Ugyancsak a közönség tájékoztatását szolgálják a

kiállítási helyszínen megvalósuló ismeretterjesztő filmvetítések, játékos vetélkedők is, ahol a közönség is aktív részese lehet a halas programoknak.

A korábbi OMÉK hagyományaihoz híven 2005. szeptember 2-ára tervezzük a halászati szakmai nap megtartását, melynek témaköréhez szívesen vesszük a halászság javaslatát. E program egyik eleme idén is a tenyészállat bírálat (kiállításra kerülő elismert pontyfajták bírálat) eredményeinek kihirdetése lesz.

A bírálat időpontja 2005. augusztus 26-a, melyet az e feladatra felkért szakmai bizottság végez az előre meghatározott szempontok alapján.

A kiállított és elbírált pontyfajták tenyésztői oklevéllel jutalmazzuk, a bírálati pontszámoktól függően kerülnek kiosztásra az arany, ezüst és bronz fokozatú díjak, illetve a haltenyésztési fődíj. Az 74. OMÉK-kal kapcsolatos általános információk már olvashatók a www.2005omek.hu honlapon.

K. G.

Keve József

1924–2005

Március 26-án, életének 81. évében elhunyt Keve József szeretett barátunk, tisztelt kollégánk, munkatársunk.

A halászat egy olyan embert veszített, aki a szakmában általános köztisztelőt vívott ki tudása, tapasztalata, és erkölcsi tartása révén. Akit kitüntetett barátságával, olyan barátot veszített, akire mindig lehetett számítani, aki mindig kész volt segíteni akár emberi problémák megoldásában, akár szakmai kérdések tisztázásában.

A halászati pályát 1954-ben a Hortobágyi Halgazdaság Arkusi tavainál kezdte közvetlen az érettségi után. Agrárdiplomáját Debrecenben szerezte levelező tagozaton. Árkusról, mint friss diplomást áthelyezték Bikalra. Már ekkor feltűnt, hogy kiváló érzékkel képes egyeztetni a termelési és az értékesítési lehetőségeket. Hortobágyon és Bikalon a tógazdasági haltenyésztés legjobb iskolájában összesen csaknem tíz évet dolgozott. Ezt követően a győri Halászati Szövetkezethez szerződött, majd elvállalta a Fejér megyei Tanács által felkínált halászati felügyelői tisztelet. Termelési és államigazgatási tapasztalatait az Állami Gazdaságok Központjában kamatoztatta, ahol, mint halászati referens kapott állást. Amikor megüresedett a Halértékesítő Vállalat osztályvezetői helye, természetesen őt, a termelésben és az értékesítésben egyaránt nagy tapasztalattal, kiváló kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, megbízható szakembert hívták. Majd innen csábította el a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége, ahonnan 1985-ben vonult nyugállományba.

Sikerekben gazdag pályáját mindehhez a szeretet és a megbecsülés kísérte. Mint nyugdíjas tovább ápolta szakmai kapcsolatait, sőt bővítette azt. Idős kora ellenére is, ha tette a helyszínen, a tóparton adta bölcs, megbízható tanácsait. Csodálatos számmemóriája élete végéig nem hagyta cserbe.

Halálával többet veszítettünk, mint egy hivatását, szakmáját szerető kollégát. Egy olyan ember távozott közülünk, aki számára természetes volt a szakmai becsület, az üzleti tisztesség és a halász önérzet.

Keve Józsefet, Józsi bácsit, Jósikát nem felejtjük el!

Nyugodjon békében!
Emlékét megőrizzük!

Gönczy János

Workshop Agárdon

2005. április 7-én Agárdon, a Csutora Étteremben rendezett tanácskozást a Halászati és Öntözési Kutatóintézet (HAKI), a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa (Haltermosz) és a Debreceni Egyetem ATC AVK a halászati ágazat strukturális támogatási lehetőségei és a jó tógazdasági gyakorlat tudományos megalapozása témakörében.

Az első előadást Gábor János, az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztályának főtanácsosa tartotta „A magyar halászat helye az Európai Unióban” címmel. Előadásában beszélt az EU támogatások igénybevételének feltételeiről, a rendelkezésre álló támogatási keret nagyságáról, az EU csatlakozás utáni, a halászságot érintő helyzetről, a közös halászati politikáról és az Európai Halászati Alapról (EHA). Az EHA-val kapcsolatban kiemelte, hogy a forrás 2007 és 2013 között lesz elérhető, melynek célja segíteni a gazdasági, környezeti és szociális fenntarthatóságot.

Dr. Váradi László, a HAKI igazgatója „A tógazdasági haltermelés szerepe az európai akvakultúrában” című előadásában elmondta, hogy a 10 új ország EU-hoz való csatlakozásának eredményeképpen növekedett a tógazdaságok száma (150–180 e ha halastó) az EU-ban, illetve megnőtt az édesvízi akvakultúrás termelés jelentősége is, mely eddig kevés figyelmet kapott.

Az akvakultúra termelés szűk volumenű az Európai Unióban. A kínálat elsősorban pontyra, pisztrángra és kisebb mértékben egyéb halfajokra korlátozódik.

	EU15	Új tagok
Ponty	8%	67%
Pisztráng	80%	20%
Egyéb	12%	13%

Az édesvízi akvakultúra fejlesztés főbb problémájaként említette a kieleződő piaci versenyt (import haltermékek megjelenése a pontytermelő országokban), az alacsony színvonalú piaci szervezethez, az áruházláncoknak való kiszolgáltatottságot, a fejletlen promóciós és marketing munkát, a termelő létesítmények rossz műszaki állapotát, a kis számú faj alkalmazásán alapuló gazdálkodást, a fejletlen halfeldolgozó háttérrel, a víz „drágaságát”, a megbízható statisztikai adatok hiányát, a EU-s jogszabályok okozta túlszabályozottságot (környezetvédelem, élelmiszerbiztonság, állatjólét), az orvhalászat elleni hatékony szankciók hiányát. Környezetvédelmi szempontból a fejlesztést a vízi erőforrások hasznosításáért (természetvédelem, turizmus) folyó növekvő verseny, a szigorú szabályozások (pl. Natura 2000) és a védett állatok okozta kártételek kompenzációjának hiánya stb. hátráltatja. Véleménye szerint a tógazdálkodás az EU akvakultúra egy speciális szegmense, mely több figyelmet érdemel.

Az előző gondolatokat folytatva Dr. Szűcs István, a Debreceni Agrártudományi Cent-

rum egyetemi docense „A környezettudat jelentősége, szerepe a tógazdasági haltermelésben” címmel tartott előadást.

Beszámolt arról a konzorciumi – Halászati és Öntözési Kutatóintézet, Debreceni Agrártudományi Centrum és Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa közötti – együttműködésről, melynek célja a jó tógazdasági gyakorlat tudományos

megalapozása. Az együttműködés keretében végzett kérdőíves felmérés a magyar haltermelők környezettudatosságának vizsgálatát célozta.

A jó tógazdasági gyakorlat vizsgálati területei kiterjednek például a takarmányozásra, tókarbantartásra, halastavi gazdálkodásra, népesítésre, lehalászásra, állatjólétre, állatvédelemre stb.

Megemlítette, hogy az európai mezőgazdasági modell szerint egy országnak nem kizárólag termelőkörzpontúságra kell törekednie, egyre nagyobb szerepe van a környezetbarát termelési módszerek elterjesztésének.

A tanácskozás zárásaként Békefi Emese, a HAKI tudományos munkatársa a jó tógazdasági gyakorlat tudományos megalapozásához kapcsolódó kérdőíves felmérés előzetes eredményét ismertette.

K. G.

Szálkamentesen

A közelmúltban mutattuk be Szabó József, népszerűbb nevén Joe akasztói halacsárdáját. Újabb az a hír járja halas berkekben, hogy az Akasztói Halacsárdában szálkamentes pontyot és amúrt kínálnak a vendégeknek. A legilletéke-sebbtől, Szabó Joeltől, az ÖKO 2000 Vállalkozás illetve a tógazdaság és a csárda tulajdonosától kérdeztük, mi igaz a hírből?

– A hír igaz, hiszen a tavaly augusztus 20-ai nyitás óta az étlapon szereplő saját tenyésztésű halainkat filézve és irdalva szálkamentessé tesszük. A vendégeink már úgy hozzászoktak a szálka mentes ponty és amúr ételeinkhez, hogy véleményem szerint a szálkát már el sem tudnánk adni. Egészen más a gasztronómiai élvezeti értéke egy szálka mentes halból készült ételnek, amikor is csak az ízekre kell koncentrálni, mint egy szálkásnak, amikor az ember arra is figyel, nehogy a szálka félrecsúszson. Nagyon sok barátom, ismerősöm megtanulta már a halak ilyen előkészítését, és aki egyszer megcsinálta, attól a család már megköveteli a filézett, irdalt halat. Megéri az a kis plusz munka. Ami nagyon fontos, hogy a gerincéről lefejtett hal filét a hússal felfelé fordítva a bőrig 4–5 mm-ként beirdaljuk, az így elkészített halszeleteket be kell sózni, és minimum 2 órát kell állnia a sütés illetve a főzés előtt. Az összedarabolt Y szálkákat a só megbontja és a hő hatására szinte szétolvadnak, nyomtalanul eltűnnek. A halfogyasztás növelésének egyik stratégiai fontosságú pontja lehet, ha minél szélesebb körben megismerik az emberek, hogy miként kell szálka mentessé tenni a halat, illetve ha lehetővé tesszük

számukra az így elkészített irdalt filé megvásárlását a boltokban. Erre már látam is példát a Hortobágy Halgazdaság által készített „szálka szegény”, irdalt pontyot kínálják az áruház láncokban, de még sajnos nem mindenhol.

• **Miért fogtak saját fejlesztésbe, hisz egy ilyen gép megépítése sok gonddal-bajjal jár?**

– Kényszerből, mivel nem találtunk a piacon olyan teljesítményű gépet, ami a 3–4 kilogrammos halak filéjét be tudta volna irdalni. Kaptunk német ajánlatot is, de az a gép csupán 1 kilogrammos hal irdalására volt alkalmas. A mi gépünk 40 mm vastag és 400 mm széles filé irdalására is alkalmas, a teljesítménye óránként 500 kilogramm. A kezdeti problémákat kijavítva november óta hibátlanul működik. Rozsdamentes anyagból készült, minden beépített anyag élelmiszeripari felhasználásra alkalmas. Állítható az irdalási mélység, így a különböző méretű halak irdalása is megoldható. A körkéseket különleges minőségű rozsdamentes anyagból készítettük, élezésük így tartós. Folyó vízzel mosható, könnyen tisztán tartható.

• **Tudják-e sorozatban gyártani, megrendelés esetén?**

– Természetesen tudjuk, és szívesen állunk minden érdeklődő rendelkezésére, működés közben az Akasztói Halacsárdában megtekinthető a gép előzetes egyeztetés után. Az AVOP által támogatott mini halfeldolgozók egyik gépének is ajánljuk. Az érdeklődők a 06/20/9433–564-es telefonon, vagy a www.oko2000@pannongsm.hu címen kapnak felvilágosítást.

h-n

Változások az Európai Unió halegészségügyi szabályozásában

A haltermelés szabályozás, hasonlóan az élelmiszer termelés más területeihez olyan közösségi szabályozás alá esik, amely minden tagállamra kötelező érvényű. Így van ez az intenzív és extenzív rendszerekben termelt halfajok egészségügyi ellenőrzését, szállításának, kereskedelmének szabályozását meghatározó 91/67/EGK Tanácsi Irányelv „a tenyésztett víziállatok és az akvakultúra-termékek forgalomba hozatalára irányadó állat-egészségügyi feltételekről”.

Az irányelv részleteit többször módosították már, de az elmúlt években annyit változott az EU élelmiszer előállítási követelmény-rendszere és maga a haltermelés is, hogy ideje egy teljesen új alapokon nyugvó irányelvet kiadni. Az új irányelv egyeztetése a szakmai és társadalmi szervezetekkel még folyamatban van, de Bizottság mindenképpen szeretné még 2005-ben hatályba léptetni az irányelvet. A haltermelők oldaláról az Európai Akvakultúra Termelői Szövetség, a FEAP vesz részt a tárgyalásokban, ahol külön halegészségügyi bizottság végzi a téma koordinálását.

Az irányelv tervezetben már maga a cím is a következőre változott:

„a tenyésztett víziállatok és az akvakultúra-termékek forgalomba hozatalára irányadó állat-egészségügyi feltételekről, a közösségbe történő behozatalukról és a minimális intézkedésekről, amelyek a vízi állatok bizonyos betegségeinek megelőzéséhez és kontrolljához szükségesek”

A szélesebb körű új szabályozás a következő területeken kíván javítani a korábbiakhoz képest:

- Egyszerűbb és átláthatóbb szabályozási rendszer.
- A biztonságos halkereskedelem elősegítése.
- Több felelősséget ruház a tagállamokra, ezáltal nagyobb rugalmasságot biztosít-hat.
- A fő szempontnak a megelőzésnek kell lennie.
- A piaci szabályozást összhangba hozza az Állategészségügyi Világszervezet (OIE) iránymutatásaival.
- Általánosságban javítja a halegészség-ügyi helyzetet az EU-ban.
- Figyelembe veszi a betegségek tenyész-tett és a vadon élő halak közötti interakció-ját is.

A fenti célok eléréséhez az irányelv több olyan intézkedést tartalmaz, amelyek részben vagy egészben felváltják a korábbi eljárásokat.

A szabályozás alapját továbbra is az a három lista adja, amely veszélyesség szerint sorolja be a betegségeket. Az első listán az EU-

ba csak behurcolás útján kerülő betegségek vannak, amelyek kórokozói nincsenek jelen a természetes vizekben, de megjelenésük jelentős gazdasági károkat okozhat. A második listán szereplő betegségekre jellemző, hogy egyes tagállamok mentesek tőle, más tagállamokban viszont folyamatosan jelen van, és kitörése esetén jelentős gazdasági károkat okoz. A harmadik listán szereplő betegségek szintén bejelentési kötelezettség alá tartoznak és a tagállamnak, ahol felbukkannak, be kell mutatnia a betegség kontrolljának és megállításának rendszerét. A magyar haltenyésztés számára újdonság, hogy az irányelv tervezetében a ponty tavaszi virémiája már a második listán szerepel a korábbi harmadik lista helyett. Ez azonban nem EU szintű döntés eredménye, hanem az OIE álláspontjának változását jelzi. Továbbra sem szerepel azonban egyik listán sem a koi herpesz vírus (KHV) amely korábban nagy riadalmat keltett Európában. Ez utóbbi betegség azonban külön említés-re kerül az irányelv tervezet bevezetőjében, ahol a szöveg a díshal kereskedelmébe vonását indokolja az ellenőrzések körébe. A megelőzés érdekében például nagyobb hangsúlyt fektet az EU-n belüli halszállítások ellenőrzésére. Az irányelv értelmében minden haltermelőnek be kell jelentkeznie az akkreditált illetékes hatósághoz a halszállításoknál pedig meg kell teremteni a nyomon követhetőség és az átláthatóság feltételeit. Ez utóbbi érdekében a halszállításoknak is szerepelnie kell a 90/425/EKG Tanácsi Irányelv által meghatározott, tagállamokban kialakítandó összehangolt „állatszálítási nyomonkövető rendszerben”. Az egyes termelő helyeken a halegészségügyi állapotot gyakoribb, a termelt halfaj veszélyeztetettsége szerinti speciális vizsgálatok célja az egyes termelőközrözetek besorolása lesz. A vizsgálatok alapján a következő besorolás állítható fel:

- Alacsony veszélyeztetettségű termelőhely: Ilyenek például ahol kevés az esélye betegségek elterjedésének, vagy a befertőződésnek, más termelőhelyekre/ről, ritka népesítés, élő állatokat csak emberi fogyasztásra árulnak. Az ebbe a termelőhelyi kate-

góriába eső farmokon a passzív felügyelet elegendő, 2–4 évente egyszer kell vizsgálatot tartania az illetékes hatóságnak, évente egyszer pedig a szakállatorvosnak (ha nincs élőhal szállítást).

- Közepes veszélyeztetettségű termelőhely: Ahol közepes, vagy magas a veszélye a befertőződésnek és a betegségek elterjedésének, közepes és magas az alkalmazott tartási sűrűség, de közvetlenül csak emberi fogyasztásra árul élő halat. Itt már, egyedi elbírálás alapján passzív vagy aktív ellenőrzést ír elő az irányelv, évi egyszeri vagy kétevenkénti hatósági ellenőrzéssel és évi 2–4 alkalommal szakállatorvosi ellenőrzéssel.

- Magas veszélyeztetettségű termelőhelyek: Magas a fertőzések veszélye tenyésztett és vad állományokból, magas népesítési sűrűség jellemzik ezeket a farmokat, ahol élőhalat továbbtenyésztésre és természetes vizek népesítésére is értékesítenek. Ezek a termelőhelyeken kötelező lesz az évi egyszeri, illetékes hatóság által végzendő ellenőrzés, valamint a sűrű (akár havi) szakállatorvosi vizsgálat.

A fenti termelői besorolás alapján lesznek besorolva az egyes haltermelési övezetek, amelyek meghatározásánál továbbra is figyelembe veszik az élővízzel, vadon élő halakkal történő terjedés lehetőségét is. Az övezetes besorolás már a korábbi, módosított irányelvben is szerepelt, de az új rendelkezés szigorúbban nyomon kívánja követni az övezetek közötti tenyésztett élőhal forgalmat.

A tervezettel szemben a FEAP továbbra is fenntart több kifogást, amelyek főként a technikai részleteket érintik. Így például, hogy ki fogja viselni, azokat a várhatóan növekvő adminisztrációs terheket, amelyek az új szabályozásból adódnak. A FEAP álláspontja szerint, akkor nem sérülne az egységes piac elve, ha a termelők költségeinek kompenzálását nem tagállami szinten, hanem például az új Halászati Alap keretében uniós szinten határoznák meg.

Összességében elmondható, hogy az új szabályozás szolgálhatja majd a termelők érdekeit, ha sikerül az intézkedések betartásáról, betartatásáról is gondoskodni. Bár a szabályozás lehetőséget nyújt majd az EU-n belüli élőhal forgalom nyomonkövetésére, arra kényszerül, hogy az egységes piacon minél kevésbé korlátozza a halkereskedelmet.

A cikk készítését és megjelenését támogatta a GKM Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programja.

Bardócz Tamás